

TEKST EN BEELD MARCO KÄLLER

VIS EN BRICOLI À LA ARMANI

BEELDEND KUNSTENAAR MARCO KÄLLER MAAKTE EEN VAARTOCHT DOOR DE LAGUNE VAN VENETIË EN LIET ZICH INSPIREREN DOOR DE WARME KLEUREN EN HET SPEELSE LIJNENSPEL VAN LUCHT, WATER, MODDER, VIS EN BRICOLI.

▲ Marco Käller (1956) is beeldend kunstenaar én verzot op varen. (Foto: Anke Albers)

In het Italiaanse Treviso braakt het vliegtuig geroutineerd passagiers en bagage uit. Ons verheugend op wat komend gaat, reizen we vol verwachting via Venetië naar Chioggia in het zuiden van de lagune bij Venetië. Daar ligt onze boot klaar voor een tocht door de lagune. De weg naar Chioggia is weinig inspirerend en voert langs grauwe industrie, omgeploegde vette akkers en het steeds maar parallel volgend Canale Nuovissimo. Het laatste stuk van de reis gaat over een dijk door ondiep water met een woud van staken en netten. Dan presenteert Chioggia zich met een industrieterrein en een roestig verteerd schip op de rede. Via de boulevard, gekooid strandplezier en veel beton eindigt de reis in het centrum van Sottamarina.

Na een korte wandeling vinden we de verhuurbasis van La Rendez-Vous Fantasia. Op de steiger wacht 'Herr Instruktor' al op ons en in prima Duits geeft hij ons een rondleiding door de boot. Tot onze grote ontsteltenis lijkt de kaart die hij overhandigt in geen enkel opzicht op de waterkaarten die wij gewend zijn te lezen. Gelukkig blijkt deze toeristische routekaart in de praktijk redelijk goed te voldoen. In tegenstelling tot de kaart die in de havens te koop wordt aangeboden. Die is zo gedetailleerd dat de zwarte inkt de boeien, veerboten, dieptelijnen, havens en restaurants tot één zwarte vlek laat vervloeien.

FLANEREN OP ZONDAG

We maken een zondagmiddagwandeling door de stad en flaneren met de Italianen door de hoofdstraat, lessen de dorst met een groot glas bier op een terras en vinden een restaurant aan het Canale Lombardo Interno. Na de maaltijd kopen

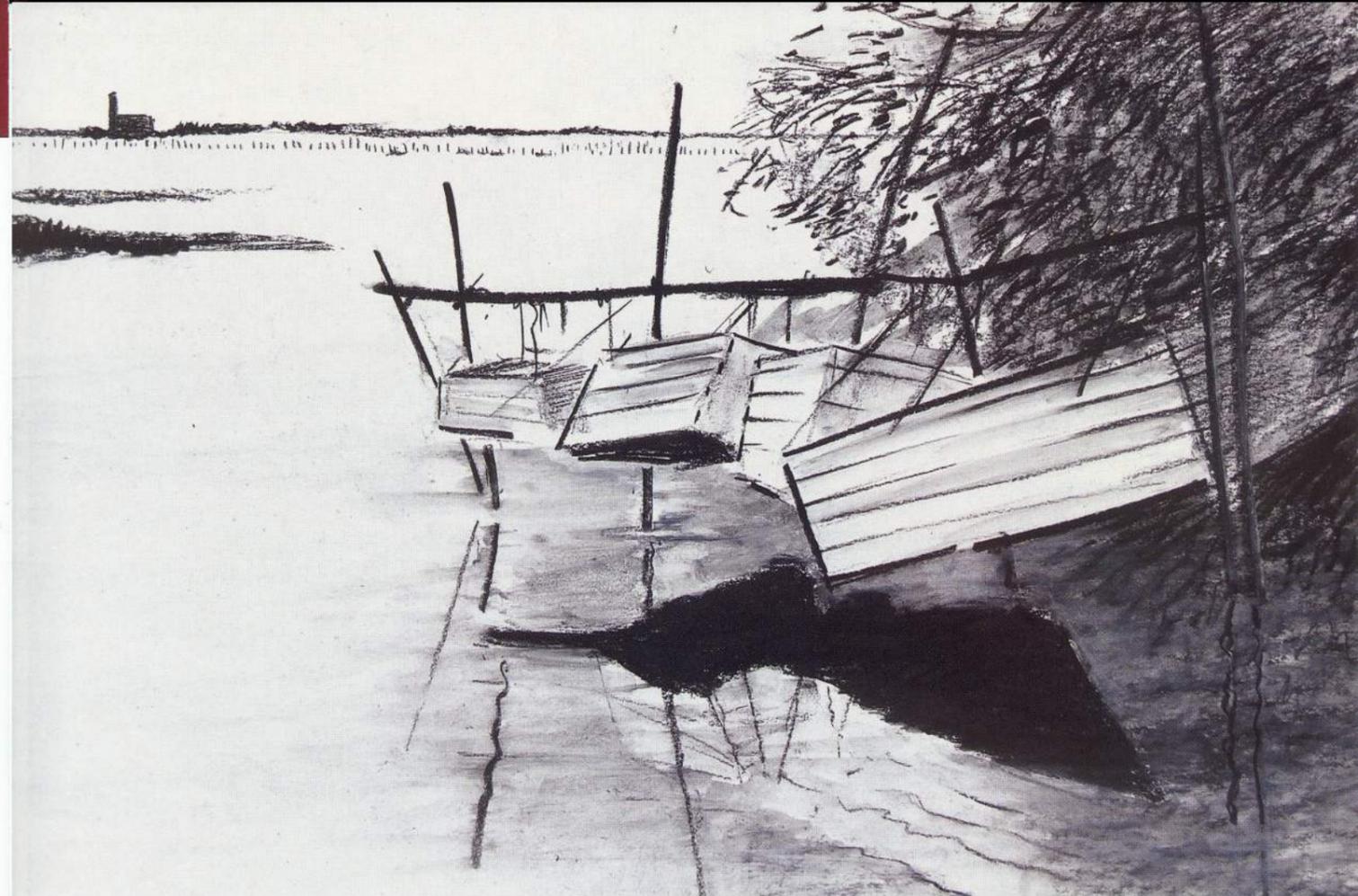
we er een fles wijn. De prijs voorspelt een daverende koppijn, maar vol goede moed proosten we in de kuip op een goede vaart.

Al heel vroeg in de ochtend worden we ruw gewekt. De boot klapt op de golven van de uitvarende vissersvloot. De dag begint met inkopen, voorraden sjouwen, koffiedrinken en uitvaren naar het noorden van de lagune. De haven van Chioggia ligt achter ons en eindeloze rijen dukdalven, de bricoli, wijzen de weg door de vaargeulen, de canale. Het water is vol met vissersbootjes, modderscheppende werkschepen en snelvaarnde speedboten.

ROOD, ROOD EN ROOD

Voor Pellestrina wemelt het van geïmproviseerde bouwsels op palen. Een inspirerend schouwspel van lijnen, vlakken en kleuren door vissers gebouwd met de meest uiteenlopende materialen. Portosecco, het volgende kustplaatsje, wordt gedomineerd door een werf met rode hijsinstallaties en een rood geschilderd zeeschip op rood reflecterend water. Voor wie het wil zien een lust voor het oog.

Na vele naamwisselingen eindigt het Canale di Caroman als Canale di San Pietro. Hier steken we het Bocca di Malamoco over, de diepe toegang voor de tankers naar de grauwe petrochemische industrie in het westen van de lagune. Door het Canale Rochella langs het Isola Poveglia en de afgebrokkelde kloostermuren van San Spirito wordt steeds meer zichtbaar van Venetië. Vanaf het Canale Orlando ontstaat er een spannend doorkijkje naar de San Marco. Het Canale di San »

▲ Krabbenvallen bij Torcello.

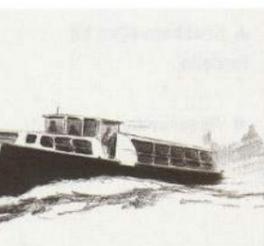
◀ Visserseiland voor Pellestrina.

NAVIGATIE

De navigatie in de Lagune is vrij eenvoudig. Alle belangrijke geulen zijn goed gemarkeerd. Door werkzaamheden kan het soms wel verwarrend worden. Er loopt stroom in de geulen door een eb- en vloedbeweging.

► Stilstand in de Lagune.

▼ Zicht van Le Vignole op het Arsenale.

▲ Vaporetto.

Nicolo wordt druk bevaren. Veerboten trekken witte strepen, watertaxi's glijden sierlijke bochten en roestige vaporetti ploegen door het zilte blauwe water.

We leggen aan in een kanaal van het stille en landelijk groene eiland Le Vignole. Een enkele bewoner slentert er met een boodschappentas langs de kade en sportroeiërs in sandolo's bewegen hun riemen staand door het water. Agritoerisme lijkt de belangrijkste activiteit en er is een openluchtrestaurant dat in het seizoen gasten van over het water ontvangt. Het moet heerlijk zijn hier een duik te nemen in het water en onder de bomen te tafelen met het uitzicht op het Arsenaal van Venetië. Met de vaporetto zijn we snel in de stad. Daar zorgen Armani en Benetton voor het totale contrast tussen modder en luxe in deze lagune.

De volgende dag maken we na het ontbijt los en varen richting Punta Sabioni. Aan bakboord ligt de oude vesting San Andrea. Vanuit deze vesting werd in vroeger tijden de lagune

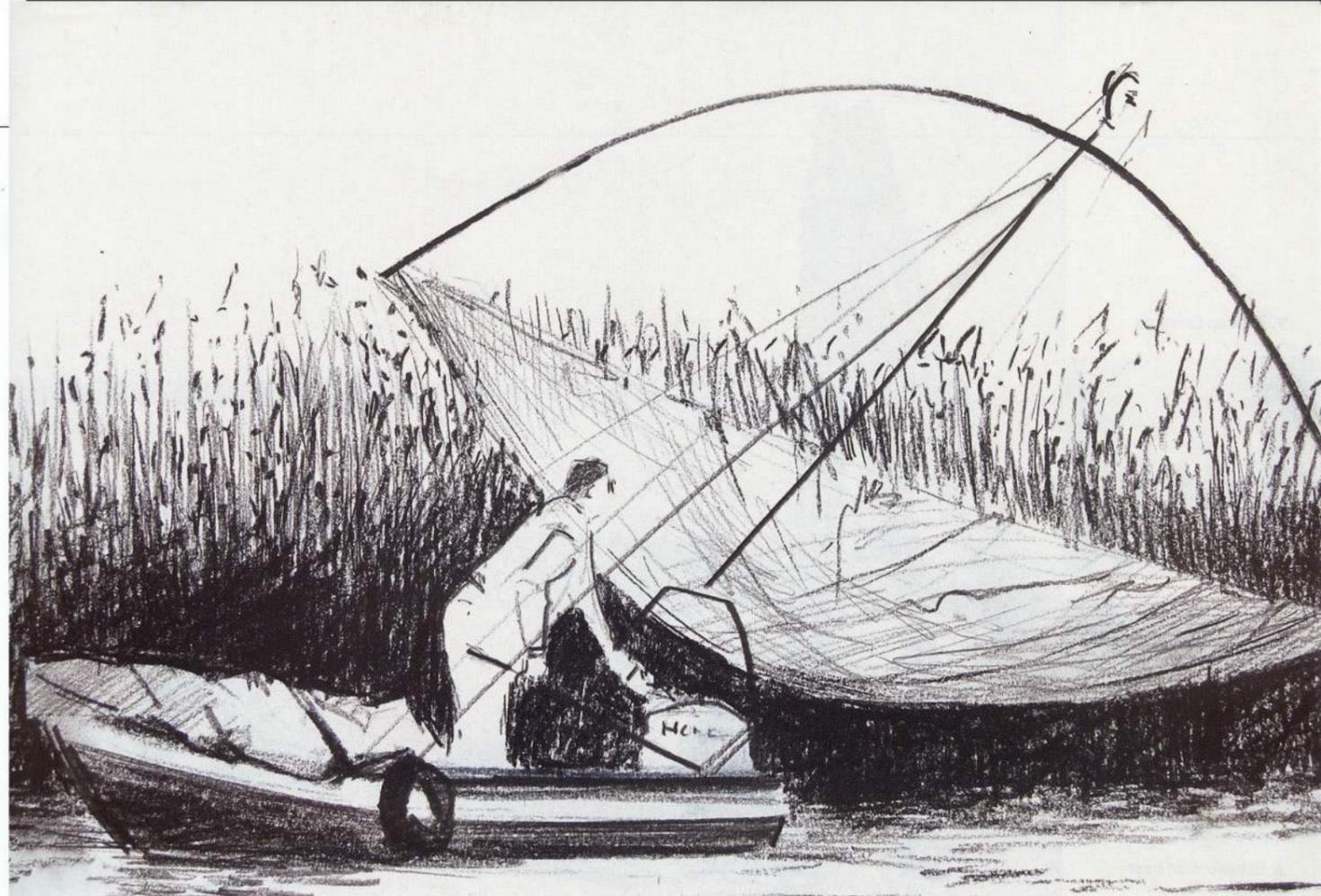
met een ketting afgesloten om het machtige Venetië tegen indringers te beschermen. Zoals zoveel andere gebouwen verkeert ook dit monumentale pand nu in een vervallen staat. Niets blijkt bestand tegen de combinatie van zout, vocht en de beweging van het water.

Boven Le Vignole achter ons zijn de stalen masten te zien van de lichtlijn die 's nachts de driehonderd graden aanvaarroute in het zeegat markeert. We varen tegen een ingewikkelde situatie aan. De doorvaart zoals op de kaart getekend blijkt drastisch gewijzigd vanwege de aanleg van de Mose Zeewering. Met veel moeite en hulp van een RIB (een opblaasboot met harde bodem, getooid met een rode vlag en een zwaailicht) vinden we de nieuw uitgezette vaargeul. Op Punta Sabioni laden de veer- en rondvaartboten hordes passagiers voor een tocht naar Venetië, Murano en Burano.

Bij Treporti draaien we naar binnen. Helaas blijkt de brug niet meer te openen en moeten we een alternatieve route kiezen. Na het passeren van een paar fraaie villa's gaat de tocht nu over het brede Canale San Felice. Vissers liggen met hun bootjes voor anker en scheppen garnalen met een net aan een zeven meter lange stok.

SILHOUETTEN EN TEGENLICHT

Canale del Bari. Lucht, water, schorren en bricoli. Een minimalistisch landschap ligt voor ons, het getij is de enige actie. Bij Lio Maggiore keren we om en met de stroom mee vaart de boot rap door. Rijen bricoli verspringen ten opzichte van elkaar. Er ontstaan spannende composities met silhouetten en

HET GETIJ IS HIER DE ENIGE ACTIE

tegenlicht. De kerktoeren van Torcello is overal te zien en herinnert ons aan de bewoonde wereld. We besluiten het eiland te bezoeken. Canale San Antonio brengt ons aan de achterzijde van het eiland Torcello.

Hier in het Canale di Torcello buigen vissers zich over de rand van hun bootjes. Zij graaien krabben uit kistvallen die aan lijnen in het water hangen. Bij de elfde-eeuwse Fosca Basiliek nodigen splinternieuwe aanlegsteigers uit tot een wandeling en een glas bier. Vreemd idee dat Torcello in de tiende eeuw nog tienduizend bewoners had; nu telt het eiland nog maar een handvol huizen. De bouwmaterialen zijn verhuisd naar Venetië, maar aan de kerk heeft niemand zich blijkbaar durven vergrijpen.

STUIITEREND DOOR DE NACHT

We steken over naar Burano. De kleurige huisjes en boten vormen een bont pallet aan de voet van de kerktoeren, die gevaarlijk scheef hangt. Bij de brug naar het naburige eiland is een kade met palen waar we kunnen overnachten. De boot ligt de hele avond te stuiteren op de golven van de motorboten. Met de maximumsnelheid neemt het varensvolk het hier niet zo nauw. De vaporetti varen af en aan, halen toeristen, brengen bewoners. Tegen de avond is het eiland weer op de toeristen herwonnen.

De volgende dag varen we langs Torcello door het Canale Silone naar Portigrande. Er heerst ultieme rust in dit deel van de

lagune. Zelfs de blinkende vliegtuigen stijgen in stilte op van Airport Marco Polo. Vervreemdend hangen enorme netten als trampolines aan palen boven het landschap. Uiteindelijk eindigt het kanaal tussen de watersportbedrijven voor het sluisje in Portigrande.

Met de stroom mee varen we terug tot voorbij Mazzorbo, de ruïnes van Ile Madonna del Monte. Hier houden de lokale schippers opvallend strak de vaargeul aan. Het wordt wel heel krap wanneer twee vaporetti en een watertaxi ons tegelijk passeren. De glasfabrieken van Murano komen in zicht.

Voor Murano gaan we het drukke Canale del Marani op; de vage 'skyline' van Venetië houden we aan stuurboord. Langs Le Vignole passeren bootjes met groente en fruit van Sant' Erasmo, het landbouwweiland. Dan naar de Isola Sant Fran- >>

▲ Vissen in het Canale dei Bari.

BOOT HUREN

www.charterboat.it
www.vakantieboot.nl
www.veboat.com

Voor een langzaam varen- de houseboat is geen vaarbewijs nodig. Voor een snelvarende grotere boot wel.

BOEKEN EN GIDSEN

Over de stad Venetië en de bekende toeristische eilanden bij de stad is veel literatuur te vinden. Wie de rest van de lagune bezoekt moet het echter met weinig informatie doen. Een uitzondering is de informatieve reisgids voor een boottocht door de lagune: Die Lagune von Venedig (Duits). Heinrich Breidenbach, Edition Maritim. ISBN 3-89225-512-1. 19,90 euro. De volgende twee reisgidsen gaan hoofdzakelijk over de stad Venetië. Slechts een paar (bekendere) eilanden in de lagune worden besproken. Capitool Compact Reisgids Venetië. Gillian Price. Unieboek. ISBN: 9041024611. 10,90 euro. Insight Guide Venetië. ISBN 978.906655.6096. 18,90 euro.

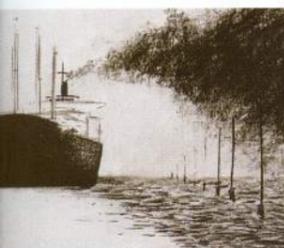
WATER EN CREATIE

Marco Källler (1956) bezocht de kunstacademie in 's-Hertogenbosch, volgde lessen aan de Toneelschool in Arnhem en studeerde af aan de Tehatex te Nijmegen (docentenopleiding beeldende kunst en vormgeving). Hij werkte als docent kunstvakken, realiseerde als theatervormgever vele decors, kostuums en objecten en creëerde diverse interieurs voor commerciële en culturele instellingen. Sinds een aantal jaren schildert Källler en heeft het thema water-wind-varen een belangrijke plaats in zijn werk. Deze fascinatie leidde tot een omvangrijk oeuvre. Meer over de kunstenaar: www.kaller.nl.

▼ Zicht op Chioggia.

▲ Scheepvaart naar Mestre.

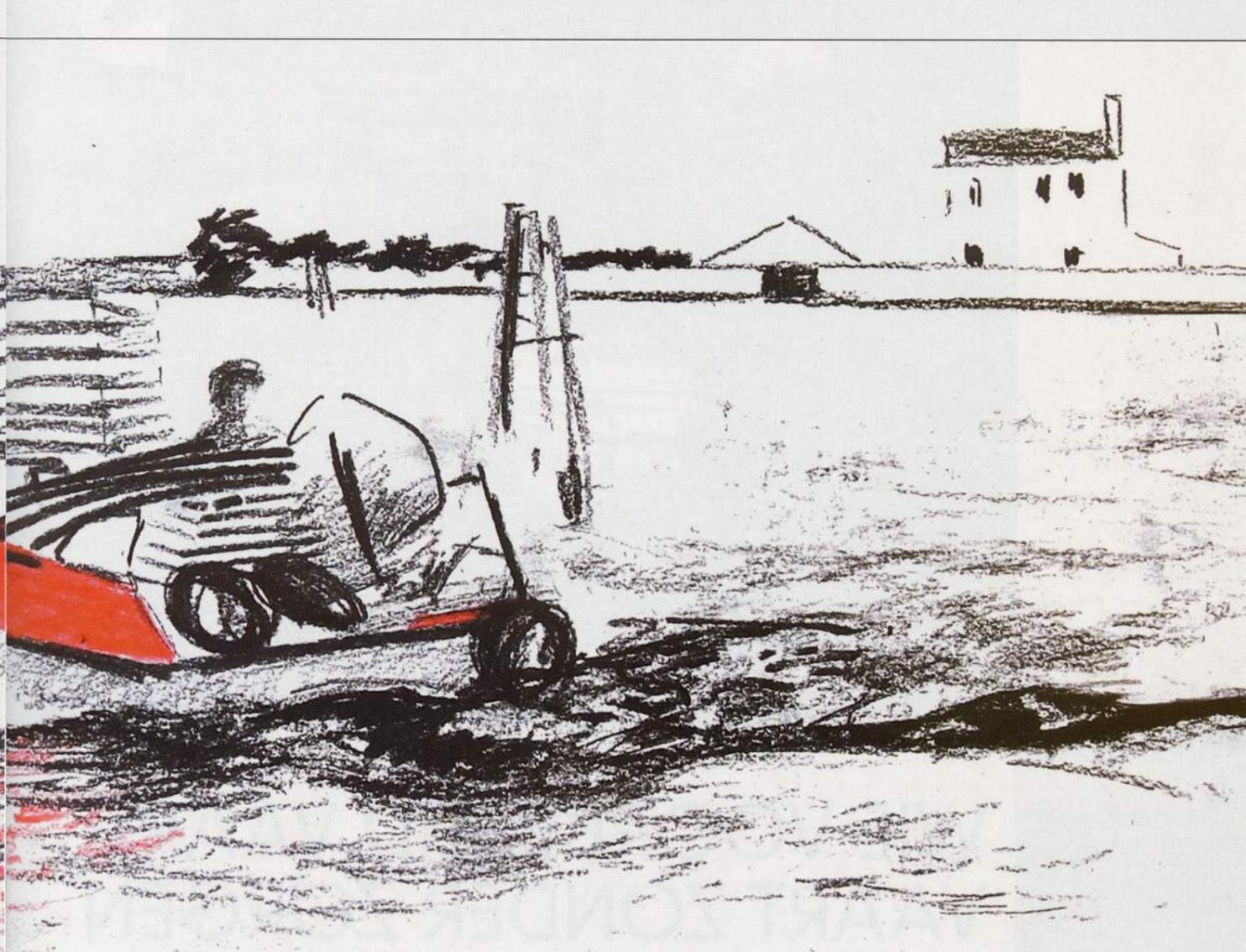

KAARTEN

Laguna Veneta Carta Nautico Turistica Belletti Editore. Misano-Adriatico. Schaal 1:50.000. Erg veel informatie en daardoor onoverzichtelijk; symbolen en plattengronden versmelten tot zwarte vlekken.

Laguna Sud di Venezia en Laguna Nord di Venezia Centro del Libro. Arbizzano Schaal 1:50.000. Aanrader.

Laguna Veneta Navigare visitando La Rendez-Vous Fantasia. Wordt verstrekt bij de huur van een houseboat van La Rendez Vous Fantasia. Geringe nautische kwaliteiten. lijkt nauwelijks op een normale waterkaart. In de praktijk een handige routekaart, die ruimschoots voldoet.

OOK DE LAGUNE KENT EEN RONDWEG

cesco del Debero. Voor het klooster leggen we aan en wandelen naar de kapel. Alles is gesloten en in ruste, op twee bouwvakkers na die een groot houten kruis op zijn fundering hijsen.

Ons plan was hier te overnachten, maar deze stille en beperkte bewegingsruimte wordt ons toch wat te benauwd. Liever eindigen we de dag in het rumoer van Burano, waar het leuk winkelen is. Naast kant is er volop keus in diverse kleine winkels en we worden bijzonder plezierig geholpen. Met groente, vers brood, mosselen, scampi en een goede fles Venetiaanse witte wijn slenteren we terug naar de boot.

CHARMANT DRUIERIG

De vierde dag start met het voorziene druilerige weer: geen regen, geen zon, geen wind. Toch charmant dat we dit ook mogen beleven. Murano en Venetië staan grijs op de horizon. We varen over de drukke waterrondweg om de stad langs het Arsenal, Sant Elena en over het Baccino di San Marco. Een imposant cruiseschip legt aan. De verhoudingen met de

gebouwen op de kade is volledig zoek. Het wordt weer stil om ons heen. We zijn op weg naar het minder fraaie deel van de lagune. Een vaporetto vaart ons tegemoet en daarna snijdt ons bootje weer eenzaam door het gladde water. In de verte zijn de contouren van de lelijke industrie bij Marghera al waar te nemen.

Aan het einde van Canale Nuova di Fusina komen grote zeeschepen in zicht. Het vrijwel rechte Canale Malamocco is twaalf meter diep. Veel bewoners van de lagune menen dat dit kanaal bijdraagt aan de ontregelde waterhuishouding. De saaiheid slaat toe. Gelukkig kunnen we zo nu en dan tegen passerende zeeschepen op kijken.

Uiteindelijk bereiken we het kronkelende Canale di Valgrande. Een dun zonnetje geeft een mooi lijnenspel van palen en netten op het water. We naderen het einde van de laguneverkenning. Chioggia komt in zicht. Als toegift nog even langs het scheepswrak voor de kust voor een laatste mooi plaatje. «

► Aannemer in het Canale di Bissa.

◀ Zicht op Chioggia.